

09.01337
09.0110931
NE

1958

Δ Υ Ο
ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΧΡΟΝΙΑ
ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ UNESCO

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ

22470

709.0110931

UNE

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα βιβλία εισήχθησαν στη συλλογή είναι τα υπό παραπομπή
βιβλία είναι ως εξής και η έκδοση των βιβλίων που αναφέρονται
παραπομπή των βιβλίων που αναφέρονται στην εισαγωγή της εισαγωγής
παραπομπή των βιβλίων που αναφέρονται στην εισαγωγή της εισαγωγής

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΕΡΓΩΝ

1. Σύντομο βιβλίο που περιλαμβάνει τα έργα των Ησίοδου
και μέλη των 10 αιώνα.

2. Σύντομο βιβλίο που περιλαμβάνει τα έργα της Αντακτορ-
αίας στην αρχαία Ελλάδα από τον 14ο
αίωνα.

3. Σύντομο βιβλίο που περιλαμβάνει τα έργα των
δυναστών Ming και Ts'ing.

Η σύγχρονη κινεζική τέχνη δεν αναπτύσσεται στην
ελληνική αγωγή.

Οι Κινέζοι λαοί που ζουν στην περιοχή της ανατολικής
της Ανατολικής Ασίας έχουν το χαρακτήρα, το μέγεθος και
την κλίση του μελιού. Το πινέλο είναι ένα είδος ασπιδίου
με μία τρίτη στην άκρη. Το ίδιο χαρακτηρίζει και την κα-
λλιγραφία.

Αντι αυτού μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και τριαντάφυλλα,
και τις περισσότερες φορές ήταν μετρίως.

Τι παραστάσεις των έργων γίνεται ή σε άλλα ελληνικά, και
ήταν γρήγορα πρόνοια (1901), ή να διακρίνεται πλέον
δύο (Makemonon). Στις αρχές της εισαγωγής των βιβλίων
κινεζικά, από τα βιβλία που αναφέρονται στην εισαγωγή
Το αυτό πινέλο φέρει την επωνυμία και παραστάσεις
από βιβλία. Δεν υπάρχει σημασία. Έτσι, ένα βιβλίο με

ΑΘΗΝΑΙ 1958

1950

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΑΤΑΛΛΟΤΟΣ
ΤΩΝ ΚΑΡΔΙΦΑΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ 1950
ΑΘΗΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὰ ἔντυπα ἀντίγραφα τῆς συλλογῆς εἶναι τὰ πιὸ πιστὰ ποὺ ἔχουν γίνει ὡς τώρα καὶ ἡ ἐπιλογή τῶν ἔργων, μολονότι ὑπάρχουν κενά, δίνει μιὰ ἀξία εἰκόνα τῶν διαφόρων ἐποχῶν τῆς μεγάλης αὐτῆς τέχνης ποὺ πιάνει εἴκοσι περίπου αἰῶνες.

Οἱ εἰκόνες τῆς ἔκθεσης αὐτῆς, χάριν εὐκολίας, διακρίθηκαν σὲ τρεῖς ἐποχές.

1. Στὴν ἀρχαία, ποὺ συνδέεται μὲ τὴν δυναστεία τῶν Han καὶ μέχρι τὸν 7ο αἰῶνα.

2. Στὴν μεσαιωνική, ποὺ τ' ἀριστουργήματά της ἀνταποκρίνονται στὴν συνέχεια τῶν T'ang καὶ Song φθάνοντας στὸν 14ο αἰῶνα.

3. Στὴν νεώτερη, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν δυναστειῶν Ming καὶ Ts'ing.

Ἡ σύγχρονη κινέζικη τέχνη δὲν συμπεριλαμβάνεται στὴν ἔκθεση αὐτή.

Οἱ Κινέζοι ζωγράφοι πρέπει ν' ἄχουν τοὺς τέσσερις θησαυροὺς τοῦ ἐργαστηρίου ἑνὸς λογίου. Τὸ χαρτί, τὸ πινέλλο, τὸ μελάνι καὶ τὴν «πέτρα τοῦ μελανιοῦ». Τὸ πινέλλο εἶναι ἓνα ἀπλὸ μπαμποῦ μὲ μιὰ τρίχα στὴν ἄκρη. Τὸ ἴδιο χρησίμευε καὶ γιὰ τὴν καλλιγραφία.

Ἀντὶ χαρτὶ μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιήσουν καὶ ὕφασμα, ποὺ τὶς περισσότερες φορὲς ἦταν μετάξι.

Ἡ παρουσίαση τῶν ἔργων γινόταν ἢ σὲ ρολλὰ (εἰλητάρια), ποὺ ἦταν γιὰ νὰ κρέμονται (Kakemono), ἢ νὰ ξετυλίγονται ὀριζοντίως (Makemono). Στὴν περίπτωσι αὐτῆ εἶχαν ἓνα χαρακτῆρα κινεζικό, δηλ. τὰ βλέπει κανεὶς ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερά. Γι' αὐτὸ πολλὰς φορὲς ἡ θέσι τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων στὴν εἰκόνα ἔχει μιὰ ἰδιαίτερη σημασία. Ἔτσι, ἓνα σπῆτι μὲ

Ένα ταξιδιώτη άριστερά μπορεί να σημαίνει την χαρά του φιλοξε-
νουήτος που περιμένει τον καλεσμένο του, ενώ αντίστροφος, με
το σπίτι άριστερά και ένα ίππεία δεξιά, αποδίδει την χαρά του
καλεσμένου που φθάνει στο τέρας των κόπων του.

Υπάρχουν κανόνες για την τεχνική της ζωγραφικής. Το ανα-
κάτεμα των χρωμάτων πρέπει ν' αποφεύγεται. Αύστηρη είναι
ή παράδοση για το πώς πρέπει να κρατιέται το πινέλλο. Σύμ-
φωνα με την κλασική μέθοδο μόνο ο άγκωνας και ο ώμος κι-
νεϊται, ενώ ο καρπός μένει σταθερός και τα δάκτυλα επιτρέπεται
να κάνουν μόνον κυκλικές κινήσεις.

Το ιδανικό των καλλιτεχνών είναι δεμένο με την πίστη.
Οι δύο θρησκευτικές τάσεις, ο Κονφουκισμός και ο Βουδδισμός,
ανάγονται σε πάρα πολύ παλιά χρόνια. Υπάρχει μια παγκόσμια
τάση, λένε, που ένώνει τον ουρανó, την γη και τον άνθρωπο.

Έκθειάζουν την ισότητα των ανθρώπων, την έλεημοσύνη,
την αγάπη για ό,τι μετέχει της παγκόσμιας ψυχής. Η αναζήτηση
της κοσμικής άρμονίας, του ρυθμιστικού πνεύματος, κυριαρχεί σε
όλη την Κινέζικη ζωγραφική.

Κάθε εποχή της Κινέζικης ζωγραφικής γνώρισε διαδοχικά
την εξέλιξη και την παρακμή. Μερικοί θέλησαν να συσχετίσουν
την τέχνη αυτή με τους ευρωπαίους Primitifs, Κλασσικούς και
Ρωμαντικούς, πράγμα πολύ δύσκολο, γιατί τα Κινέζικα έργα
γεννήθηκαν κι' ώρίμασαν μέσα σε μια έντελως διαφορετική ατμό-
σφαιρα από την ευρωπαϊκή. Η θρησκευτική πίστη, οι πολιτικές
πεποιθήσεις, οι ξένες επιδράσεις συνθέτουν πολλά στοιχεία που
δέν μεσολαβούν ποτέ μόνον τους αλλά πάντα έξαρτώνται άμοιβαία.

Η γέννηση της Κινέζικης ζωγραφικής μάς είναι λίγο γνω-
στή. Δέν μπορούμε να την γνωρίσωμε παρά από μερικά κείμενα,
όπως των Han Fei-Tseu (3ος αιώνας π.χ.) και του Houai Nan-
Tseu (2ος αιώνας π.χ.) Οι αυτοκράτορες, πολλοί φιλότεχνοι, ύ-
ποστήριζαν τους καλλιτέχνες κι' εκείνοι έκαναν την διακόσμηση
των παλατιών.

Από πλίνθους του Ho-nan και κομμάτια τοιχογραφιών
που σώθηκαν μαθαίνουμε το πώς εργάζονταν και πώς χρησιμο-
ποιούσαν το χρώμα εκείνη την εποχή.

Το σχέδιο ήταν λεπτό και τα χρώματα σοβαρά, πράσινο,

ἢ καφετί, πότε-πότε τονισμένα μὲ κόκκινο. Ἡ ἴδια τεχνοτροπία, παρουσιάζεται καὶ στὴν ἀγγειογραφία.

Πλάκες λαξευτὲς τῶν Ho-nan, Chan-tong καὶ Sseu-tch' ouan μᾶς δίνουν τὶς πιὸ χρήσιμες πληροφορίες γιὰ τὸ «style» τῆς ἐποχῆς. Ἐνας στυλιζαρισμένος ρεαλισμὸς ἐπικρατεῖ, ποὺ ἱκανοποιεῖται ἀποδίδοντας μὲ τ' ἀραβουργήματα τῶν χειρονομιῶν τὴν ζωντάνια μιᾶς σκηνῆς. Εἶναι ἀτυχία ποὺ δὲν σώθηκε κανένα ἔργο ζωγράφου τοῦ 3ου καὶ 4ου αἰῶνα. Τὸ εἰλητάριο τοῦ Kou K'ai-Tche εἶναι τὸ μόνο δεῖγμα τέχνης τῶν 3 βασιλείων 3ου-5ου αἰῶνα. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ δύο τάσεις συγκρούονται. Ἡ πρώτη (ποὺ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν Kou-K'ai-Tche) ζητᾷ νὰ δώσῃ μιὰ ἀτομικότητα στὸ θέμα, ἡ δεύτερη (μὲ ἐκπροσώπους τὸν Tsong Ping καὶ τὸν Wang Wei) ἀναζητεῖ μιὰ γενικότητα τῶν μορφῶν σ' αὐτὸ ποὺ ζωγραφίζει, καὶ τὴν ἐνότητα Ἀνθρώπου καὶ Γῆς.

Στὸν 6ον αἰῶνα ἐπανέρχονται οἱ παλιὲς ἀρχὲς καὶ καθορίζονται οἱ ἕξ κανόνες ποὺ θὰ μείνουν βασικοὶ γιὰ τὴν Κινέζικη τέχνη. Πρῶτα πρέπει νὰ συλληφθῇ ὁ ζωϊκὸς ρυθμὸς (Ki yun) καὶ νὰ ἀρκεσθῇ κανεὶς στὶς οὐσιώδεις γραμμές, χωρὶς φιοριτοῦρες, σεβόμενος τὴν λεπτομέρεια. Ἐπιδιώκεται ἡ ἀρμονία γραμμῶν καὶ χρωμάτων καὶ ἡ ἰσορροπία στὰ κενὰ καὶ τὰ πλήρη. Ἔτσι ἐνισχύεται ἡ ἀνάγκη τοῦ Πνεύματος, ἡ ὑπεροχὴ τῆς φύσης ἐπάνω στὸν ἄνθρωπο.

Ἀπὸ τὸν 2ο ὡς τὸν 4ο αἰῶνα χτίζονται ἱερὰ μέσα στὶς δάσεις ποὺ φέρνουν ἀπὸ τὶς Ἰνδίες στὴν Ἰαπωνία τὰ θέματα τῆς ζωῆς τοῦ Βούδδα, πορτραῖτα σοφῶν μοναχῶν, τοπία, ἐπαύλεις, ταράτσες, λιτανεῖες, χορευτὲς κ.λ.π. Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι φανταστικά, ὑψηλῆς ὅμως ἔμπνευσης.

Μ' αὐτὴν τὴν ζωγραφικὴ γνώρισαν οἱ Κινέζοι τὴν δυνατότητα δημιουργίας μιᾶς θρησκευτικῆς τέχνης, ποὺ συνδυάζει πνευματικότητα, σεβασμὸ γιὰ τὴν φύση καὶ ζωϊκὸ ρυθμὸ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπίδραση αὐτή, μερικοὶ συγγραφεῖς θέλησαν ν' ἀποδώσουν στὸν Βουδδισμό καὶ στὴν Δύση τὴν γέννηση τοῦ Κινέζικου τοπίου στὴν τέχνη. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὸ τοπίο ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Han, ἀπλῶς ἀργότερα ἐξελίχθηκε ἡ μόδα γιὰ τὸ τοπίο.

Ο Wang Wei (699-759) είχε την τάση να κάνει διανοητική τή ζωγραφική και να εξάγει διάφορες αποχρώσεις. Για να μην έχει την φροντίδα των τόνων των χρωμάτων, καθιερώνει αργότερα τις μονόχρωμες ύδατογραφίες. Αντιθέτως, ο Li Sseu-hium (651-716) θέλει να διατηρήσουν τα χρώματα την καθαρότητα και την δύναμή τους και οι γραμμές την σαφήνεια και ζωηρότητά τους. Αυτές οι δύο τεχνοτροπίες διαμορφώθηκαν αργότερα σε δύο σχολές: του Βορρά, με κύριο αντιπρόσωπο τον Wang Wei και του Νότου με τον Li Sseu-hium, που θα μπορούσαν ίσως αντιστοίχως να ανταποκριθούν προς την έννοια του ιδεαλισμού και του ρεαλισμού.

Έτσι, τον 10ο αιώνα, τις παραμονές της εποχής των Song έχει δημιουργηθεί μια παράδοση θαυμαστής έμπνευσης κι' εκτέλεσης.

Η ζωγραφική των Song θα επηρεαστεί κυρίως από την Βουδδική αίρεση Tch'an. Αυτή η αίρεση εγκωμιάζει την διαίσθηση. Μελετά την φύση, και ζητά να αποδώσει τον σύνδεσμο που υπάρχει μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης.

Ο Kouo Hi (9ος αιώνας), σ' ένα δοκίμιό του για την Κινέζικη τέχνη, σημειώνει έντονα την πνευματικότητα της τέχνης. Από τον Kouo-Hi καθιερώνεται ο συμβολισμός των χρωμάτων. (Ο άνεμος παριστάνεται με κίτρινο χρώμα. Το νερό με το χρώμα του μεταξιού, το φθινόπωρο γαλάζιο, ο χειμώνας με μαύρο). Ο ίδιος ακόμα καταγράφει ένα μεγάλο πίνακα θεμάτων απ' όπου οι ζωγράφοι, μέχρι σήμερα, αντλούν τους τίτλους των έργων τους.

Ο κλασικός ρυθμός με την ομοιόμορφη χάραξη των γραμμών και το ακριβές σχέδιο αντιπροσωπεύεται από τον Li Long Mien (1040-1106) και τον αυτοκράτορα Houei Tsong (1082-1134). Σύντομα όμως η έμπνευση στερεύει κι' έτσι δημιουργείται άλλος ρυθμός που αφιερώνεται στο τοπίο και προκαλεί την ρέμβη (Feu K'ouan). Αυτή την εποχή το πορταίτο του Li T'ai-po είναι ίσως ένα απ' τα σημαντικότερα αριστουργήματα έκφρασης της Κινέζικης τέχνης.

Τον 13ο αιώνα νομίζει κανείς πως οι Κινέζοι ζωγράφοι ειδικεύονται στις ύδατογραφίες. Η πρωτοτυπία του είδους αυτού

ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἄλλων, πὸν φυσικά δὲν γάνονται καὶ στέκουν ἢ πηγὴ ἔμπνευσης στὰ κατοπινὰ χρόνια.

Ἡ ἐποχὴ τῶν Yuan καθιέρωσε τοὺς «λογίους» ζωγράφους (Wen jen) τοὺς ὁποίους θ' ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ ἐρασιτέχνες τῆς τέχνης ἀπὸ τὸν 15ο μέχρι τὸν 20ο αἰῶνα. Τὸ ζωηρὸ καὶ δυνατὸ χρῶμα πὸν εἶχε ἐξαφανιστῆ μετὴν τὴν τέχνη τῶν Song, ξανάρχεται τῶρα στὴν ζωγραφικὴ, μετὰ τὴν κατάκτηση τῆς χώρας ἀπὸ τοὺς Μογγόλους. Καλλιτέχνες σὰν τοὺς Mong Fou, Jen Jen Fa ζωγραφίζουν κυρίως ἄλογα, τὸ κατ' ἐξοχὴν δηλ. ὄργανο τῆς δύναμης τῶν κυρίων τους.

Ἐνας μεγάλος ἀριθμὸς καλλιτεχνῶν καταφεύγει στὸν Νότο καὶ ζητεῖ μιὰ ἐξόρμηση πρὸς τὴν φύση. Ζωγράφοι ὅπως ὁ T'Sien Hiuan ξαναβρίσκουν τὸ Σύμπαν καὶ στὸ ἐλάχιστο ἀντικείμενο, σ' ἓνα λουλούδι ἢ σ' ἓνα ἔντομο. Οἱ τοπιογράφοι προσπαθοῦν ν' ἀποδώσουν τὴν ζωντάνια καὶ τὴν ποικιλία τῆς φύσης τῆς ἐπαρχίας, τὴν γοητεία τῆς κατακτημένης πατρίδας τους.

Τὸ ἔργο τοῦ Ni T'asn (1301-1374) μετὰ τὶς γλυκεῖες ἀποχρώσεις, λουσμένο στὸ φῶς, θὰ γίνῃ παράδειγμα στοὺς μεγαλύτερους δασκάλους τῶν κατοπινῶν γεννεῶν.

Τὸ πορτραῖτο ξαναπαίρνει ἰδιαίτερη σημασία. Πολυάριθμα εἶναι τὰ ἔργα πὸν παρουσιάζουν ἓνα μοναχό, ἓνα συγγενῆ, ἓνα ἄρχοντα, μιὰ πριγκίπισσα μετὰ ἐπίσημες ἐνδυμασίες. Συχνὰ μάλιστα βρίσκουμε καὶ νεκρικὲς εἰκόνες. Μερικὰ πορτραῖτα ἐκφράζουν ἔντονα τὴν προσωπικότητα, τὰ περισσότερα ὅμως ἐπαναλαμβάνουν τὴν εἰκόνα χωρὶς καμιὰ ἀπολύτως ζωντάνια.

Παρὰ τὴν προσπάθεια μερικῶν καλλιτεχνῶν, ἡ Κινέζικη ζωγραφικὴ, σιγά-σιγά, αἰσθάνεται τὴν σκληρότητα καὶ τὴν ἀκαμψία τῆς ἀκαδημαϊκῆς παράδοσης. Ἐδῶ, ὅπως παντοῦ, ἡ «λογιότητα» θὰ σκοτώσῃ τὸν αὐθορμητισμὸ τῆς τέχνης.

Τὸ 1678 παρουσιάστηκε ἓνα δοκίμιο περὶ ζωγραφικῆς «Ὁ κῆπος ὅσο ἓνα σπυρὶ μουστάρδα», πὸν μεταφράστηκε γαλλικά καὶ εἶναι ὑπόδειγμα ἀκαδημαϊκοῦ συνταγολογίου. Δίνει πλούσιες ὁδηγίες καὶ εἰκονογραφημένα δείγματα ἀπὸ ὅλους τοὺς τρόπους τῆς ζωγραφικῆς καὶ γιὰ ὅλα τὰ ἀντικείμενα.

Οἱ Τέσσερις Wang (1592-1677) ἀκολουθοῦν τὸ ἔργο τῶν «μορφωμένων» καὶ ξαναβρίσκουν τὴν ποίηση τῶν μεγάλων δασκάλων.

Πιο έλκυστικοί είναι εκείνοι που έλαναστάτησαν έναντίον του ξενικού ζυγοῦ και ζωγράφισαν μέσα σέ μοναστήρια πρωτότυπα έργα, όπως ο Che T'ao (1630-1767) και ο Tssshou Ta. Έκαναν μορφές εκκεντρικές ίσως, που έτίμησαν όμως την καλλιτεχνική δημιουργία.

Τέλος πρέπει να υπενθυμίσουμε, ότι μέσα στην πελώρια αυτοκρατορία της Κίνας ή ανώτερη τάξη των «λογίων» υπέφερε. Θα χρειαστή πολύς καιρός για να εκτιμηθούν με την αξία τους οί πραγματικές ιδιοφυΐες οί κατατρεγμένες απ' τους Μογγόλους ή διωγμένες από τους Μαντζουριανούς.

Άς έλπίσουμε ότι ή έκθεση αυτή θα συντελέση να εκτιμηθῇ ή πολύτιμη αυτή καλλιτεχνική παράδοση.

*Έλεύθερη απόδοση
από τό Γαλλικό κείμενο
του*

VADIME ELISSEEFF

*Συντηρητοῦ τοῦ Μουσείου Cernuschi
των Παρισίων.*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΚΟΥ Κ' ΑΙ ΤΣΗΕ (334 - 406)

Δυναστεία τῶν ΤΣΙΝ.

Ἦταν ὀνομαστός ὄχι μόνον σὰν ζωγράφος, ἀλλὰ καὶ σὰν πνευματικὸς ἄνθρωπος. Κυριώτερος σκοπὸς του, νὰ δώσῃ ἔκφραση στὴν ψυχὴ τῶν πραγμάτων. Δυστυχῶς λίγα ἔργα του σώθηκαν μέχρι σήμερα.

198. *Ἦ σύμβουλος συνομιλεῖ μὲ τὶς κυρίες τῆς Αὐλῆς.*
(Πρῶτο μέρος τοῦ εἰληταρίου: Ἦ κ. Fong σώζει τὸν αὐτοκράτορα Yuan).
199. *Ἦ σύμβουλος συνομιλεῖ μὲ τὶς κυρίες τῆς Αὐλῆς.*
(*Ἔνατο μέρος τοῦ εἰληταρίου: Ἦ σύμβουλος τῆς Αὐλῆς)

WOU TAO TSE (680 - 760)

Δυναστεία τῶν Τ'ΑΝΓ.

Ἦνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ζωγράφους τῆς ἐποχῆς του. Οἱ ὀνομαστὲς τοιχογραφίες ποὺ ἔκανε σὲ ναοὺς, καταστράφηκαν ὅλες. Τὸ μόνον ποὺ σώθηκε ἦταν μερικὲς λιθογραφίες.

160. *Τὸ φίδι κι' ἡ χελώνα.*

YEN LI PEN (πέθανε τὸ 673)

Δυναστεία τῶν Τ'ΑΝΓ.

Ἀπὸ καλλιτεχνικὴ οἰκογένεια, ἦταν πολὺ γνωστός τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Ταί - Τsong (627-639) καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν προσωπογράφος τῶν ἐπισήμων, παλαιότερων ἢ συγχρόνων του.

202. *Φιλόσοφοι συλλέγουν κλασσικὰ κείμενα.*
(Πρῶτο μέρος)

179
4α. Φιλόσοφοι συλλέγουν κλασσικά κείμενα.
(Δεύτερο μέρος)

5. Πορτραίτο του αυτοκράτορα.

164

HAN - KAN (720 - 780)

Δυναστεία τῶν Τ'ANG.

Ζωγράφιζε κυρίως ἄλογα μ' ἓνα ἐντελῶς προσωπικό τρόπο κι' ἔτσι διέφερε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του. Ὄταν ὁ αὐτοκράτορας τὸν ρώτησε τὰ ὀνόματα τῶν δασκάλων του, εἶπε: «Ἄν ἔπρεπε νὰ ἔχω δασκάλους, θ'ἄταν τ' ἄλογα τῆς μεγαλειότητός σας.»

1706. Ἄσπρο ἄλογο.

ΑΓΝΩΣΤΟΙ

Πέντε δυναστεῖαι

155
7. Ἐλάφια στὸ δάσος.

Λεπτομέρεια)

Ζωγραφικὴ στοὺς τοίχους τοῦ σπηλαίου QYSIL.

Δυναστεία τῶν Τ'ANG.

166
8. Διήγηση τῆς προηγουμένης ζωῆς τοῦ Βούδδα.

Ζωγραφικὴ στοὺς τοίχους τοῦ σπηλαίου KOUTCHA.

Δυναστεία τῶν Τ'ANG.

154
9. Ὁ βασιλεὺς τοῦ ἡλίου στὸ ἀμάξι του.

Ζωγραφικὴ τοῦ σπηλαίου TOUEN HOUAN.

Δυναστεία τῶν Τ'ANG.

1714
10. Ὁ AnaloKitcévara δείχνει τὸ δρόμο.

Ζωγραφικὴ τοῦ σπηλαίου TOUEN - HOUAN.

Δυναστεία τῶν Τ'ANG.

158
11. Φτερωτὸς δαίμων.

LI LONG MIEN (1040 - 1106)

Δυναστεία τῶν SONG.

Ἔδινε ἰδιαίτερη σημασία στὸ σχέδιο κι' ἦταν γνωστὴ ἡ εὐκολία ποὺ εἶχε σ' αὐτό. Χρησιμοποιοῦσε τὸ χρῶμα μονάχα γιὰ νὰ τονίζη τὰ ἔργα του, ποὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ λεπτότητά τους.

201 12. Ἄλογο μὲ τὸν ἵπποκόμο του.

(Λεπτομέρεια ἀπὸ τὸ εἰλητάριο: «Τὰ πέντε ἄλογα»).

FAN KOUAN (μεταξὺ 990 - 1030)

Δυναστεία τῶν SONG (Βορρᾶς)

Ἀπὸ τοὺς πρὸ ἀξιόλογους ἐκπροσώπους τῆς σχολῆς τοῦ Νότου, ποὺ ξεχωρίζει ἀπὸ τὴν σχολὴ τοῦ Βορρᾶ γιὰ τὸν λυρισμὸ καὶ τὴν ὑποβλητικότητά της. Τὰ ἔργα τοῦ Fan Kouan εἶναι ἰδιαίτερος πολῦτιμα. Ἡ τέχνη του ἔχει δύναμη κι' ἐσωτερικότητα, ἐνῶ συγχρόνως εἶναι νατουραλιστικὴ.

171 13. ~~14~~ Τοπίο χιονισμένο.

TOUNG YUAN (περίπου 1100)

Δυναστεία τῶν SONG (Βορρᾶς)

Ἀρχηγὸς τῆς Σχολῆς τοῦ Νότου, δούλευε στὸ νότιο μέρος τοῦ Κουανοῦ ποταμοῦ. Τὰ εἰλητάριά του εἶναι ἐξαιρετικῆς ποιότητας. Ὅσο τὰ ξεδιπλώνεις, μιὰ νέα εἰκόνα διαδέχεται τὴν προηγούμενη, ἔτσι ἡ ζωγραφικὴ γίνεται μιὰ τέχνη στὸν χρόνο, χωρὶς γὰρ χάνη τὸν χαρακτῆρα της σὰν τέχνη στὸν χῶρο.

162 14. Φωτεινὴ μέρα στὴν κοιλάδα.

(Πρῶτο μέρος)

159 14a. Φωτεινὴ μέρα στὴν κοιλάδα.

(Δεύτερο μέρος)

165 14β. Φωτεινὴ μέρα στὴν κοιλάδα.

ΜΑ ΥUAN (μεταξύ 1190 - 1224)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Ἄνῆκε σὲ μεγάλη οἰκογένεια ζωγράφων. Οἱ σύγχρονοί του ἐπαινοῦσαν τὴν στερεότητα τῶν βράχων, τὴν ζωηρότητα τῶν δένδρων καὶ τὴν ζωντανὴ ἐντύπωση τῆς πρωϊνῆς ομίχλης ποὺ ζωγράφιζε.

15. Βαρκάδα μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.
16. Τοπίο μὲ λίτιές.

ΗΙΑ ΚΟΥΕΙ (περίπου τὸ 1180 - 1230)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Σύγχρονος τοῦ Ma Yuan, μὲ περισσότερη ὅμως προσωπικότητα στὸ ἔργο του. Εἶναι ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς τεχνικῆς τῆς ζωγραφικῆς ποὺ διαδόθηκε ἀργότερα στὴν Ἰαπωνία.

17. Ἐπιστροφή μιᾶς βάρκας μὲ βροχή.
18. Πλοῖα τὸ δειλινό.
(Λεπτομέρεια ἀπὸ ἓνα εἰλητάριο, πρῶτο μέρος).
18a. Τοπίο στὴν ἀκροποταμιὰ.
(Λεπτομέρεια ἀπὸ ἓνα εἰλητάριο, δεύτερο μέρος).

ΜΑ LIN

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Γιὸς τοῦ Ma Yuan. Οἱ πίνακές του, μικροῦ μεγέθους, χαρακτηρίζονται γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς φύσης μὲ μιὰ ἐξαιρετικὰ λεπτὴ αἴσθηση.

19. Δυὸ πουλιά.
20. Ὅχθη μιᾶς λίμνης τὸ φθινόπωρο.

LI TANG (μεταξύ 1100 - 1130)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Ἡ ζωγραφικὴ του εἶναι συνήθως ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν χωρικῶν. Πιο ρεαλιστὴς ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του καλλιτέχνες, ἀπέδωσε σκηνὲς τῆς καθημερινῆς ζωῆς μὲ ιδιαίτερη λεπτότητα καὶ ἔκφραση.

21. Ἐπιστροφή ἀπὸ ἓνα γλέντι.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Δυναστεία τῶν SONG

174
22. Πουλὶ σ' ἓνα κλαδί.

Τοῦ αὐτοκράτορα HOYEI - TSONG (1082 - 1134)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Μαικήνας καὶ ζωγράφος. Ἐνας ἰσορροπημένος «κλασικισμὸς» καὶ μιὰ ἔμφυτη εὐγένεια χαρακτηρίζουν τὸ ἔργο του. Ἦταν καὶ καλλιγράφος, μὲ τεράστια ἐπίδραση στὶς ἐπόμενες γενιές.

209 224
23. Ὁ Παπαγάλος μὲ τὰ πέντε χρώματα.

TCHAO - MONG KIEN (περίπου τὸ 1256)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Ζωγράφιζε λουλούδια, εἰδικὰ ναρκίσσους. Μονάχα στὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ζωγραφικὴ.

200
24. Νάρκισσοι.

LIANG K'AI (περίπου τὸ 1200)

Δυναστεία τῶν SONG (Νότος)

Εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σχολῆς Tch'an, ποὺ βρισκόταν σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν «Ἀκαδημία». Ἐλευθερία καὶ συχνὰ πρωτοτυπία χαρακτηρίζει τὴν ζωγραφικὴ του. Ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ χρησιμοποίησε ἑνιαῖο χρῶμα στὰ ἔργα του, αὐτὸ ποὺ ἔγινε ὑστερῶτερα γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα Iavis.

203
25. Ὁ ποιητὴς Li T'ai-Po.

JEN JEN FA (περίπου 13^{ος} αἰῶνας)

Δυναστεία τῶν YUAN

Ἦταν γεωμέτρης τῆς ἐποχῆς τῶν Yuan, ἀλλὰ τελικὰ ἔγινε γνωστὸς σὰν ζωγράφος ἀλόγων. Τὸ ἄλογο ἦταν πολὺ ἀγαπητὸ ζῶο στοὺς Κινέζους καὶ ἰδιαίτερα τὴν ἐποχὴ τῆς δυναστείας τῶν Yuan.

205
26. Ἄλογα στὴ βοσκή.

215
27. Ὁχθὴ λίμνης τὸν χειμῶνα.

WU TCHEN (1280 - 1354)

Δυναστεία τῶν YUAN

Ζωγράφιζε χωριά καὶ μπαμποῦ. Αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγε τὴν καλλιγραφία στὴν ζωγραφικὴ. Αὐτὴ ἢ τάση γενικεύτηκε ἀργότερα, ἰδίως τὸν 17ο αἰῶνα.

157
28. Μπαμποῦ.

Κα ΚΟΥΑΝ (περίπου τὸ 1300)

Δυναστεία τῶν YUAN

197
29. Μπαμποῦ μὲ καλλιγραφία τοῦ Toung K' i-tchang.

TCANC WOU (περίπου 1400)

Δυναστεία τῶν YUAN

167
Εἶχε εἰδικότητα στὴν διακόσμηση τῶν ἀρχαίων ποιημάτων. Συνέθεσε ἐπίσης εἰλητάρια.

30. Δυὸ γυναῖκες κοντὰ στὴν θάλασσα.
(Λεπτομέρεια ἀπὸ τὸ εἰλητάριο «Τὰ ἑννέα τραγούδια τοῦ Kiu-Yuan»)

FANG TS' ONG YI (περίπου 14^{ος} αἰῶνας)

Δυναστεία τῶν YUAN

Ζοῦσε σὰν μοναχὸς ταοϊστῆς, στὸν ναὸ τοῦ Chang-King. Οἱ περισσότεροι πίνακές του παριστάνουν βουνὰ μέσα στὴν δμίχλη. Ἡ ζωγραφικὴ του ἄρεσε πολὺ στὴν Ἰαπωνία, ὅπου βρῖσκονται πολλὰ ἔργα του σὲ ἰδιωτικὲς συλλογές.

162
31. Τοπίο στὴν δμίχλη.

TSIEN HIUAN (1235 - 1290;)

Δυναστεία τῶν YUAN

Ἔνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιόλογους ζωγράφους τῆς καλλιτεχνικῆς ομάδας, «Οἱ Ὀκτὼ Λόγιοι τοῦ Wou Hing». Ζωγράφιζε λουλούδια, ἔντομα, ἀλλὰ καὶ πορτραῖτα προσωπικοτήτων τῆς ἐποχῆς του.

163
163
32. Δουλόδια ἀγλαδιᾶς.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Δυναστεία τῶν MING

211

33. Πορτραῖτο μιᾶς οἰκογένειας.

TCOU - TOUAN (περίπου 15^{ος} αἰῶνας)

Δυναστεία τῶν MING

Φημισμένος τοπιογράφος τῆς ἐποχῆς τῶν Ming. Οἱ πίνακές του εἶναι πλούσιοι σὲ λεπτομέρειες. Ἡ τέχνη του χαρακτηρίζεται γιὰ τὴν πρόθεση κατασκευῆς ἑνὸς συνόλου, ποὺ ἀποτελεῖ ἄλλωστε τὴν πιὸ ὑψηλὴ ποιότητα τοῦ ἔργου του.

34. Ἀπόκρημνη ὄχθη.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Δυναστεία τῶν MING

35. Πορτραῖτο καλοῦ ἡρώου.

TCHEN HONG CHEOU (1599 - 1652)

Δυναστεία τῶν MING

Ἀπὸ τοὺς πιὸ πρωτότυπους ζωγράφους τῆς ἐποχῆς τῶν Ming. Ζωγράφιζε κυρίως πορτραῖτα καὶ ἀνακαίνισε τὸ πατροπαράδοτο εἶδος τῆς Κινέζικης ζωγραφικῆς. Ἡ ἐπίδρασί του στὴν μετέπειτα ζωγραφικὴ ὑπῆρξε πολὺ σημαντικὴ.

36. Ποιήτρια.

HOUA YEN (1684 - 1764)

Δυναστεία τῶν TS'ING

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ζωγράφους τῶν T'sing. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ, ἡ κλασσικὴ τέχνη εἶχε παρακμάσει καὶ κινδύνευε νὰ πέσει στὸν «Ἀκαδημαϊσμό», ἔτσι πολλοὶ καλλιτέχνες προσπάθησαν νὰ τὴν ἀνανεώσουν. Ὁ Houa Yen, μὲ τὴν πρωτοτυπία του, ἐπέδρασε ἰδιαίτερα στὴν μοντέρνα ζωγραφικὴ τῆς Κίνας.

37. Κάργιες.

CHE - TAO (1630 - 1707)

Δυναστεία τῶν TS'ING

Ἐπῆρξε συγχρόνως ταοϊστής καὶ μοναχὸς τοῦ Tch'an. Τοπογράφος μὲ ἐκπληκτικὴ ζωηρότητα, εἶχε πολλὴ ἐπιτυχία στὴν Κίνα καὶ Ἰαπωνία.

196 38. Μοναχικὸς περίπατος.

194 39. Περίπτερο κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα.

WANG HOU EI (1632 - 1717)

Δυναστεία τῶν TS'ING

Ἐνας ἀπὸ τοὺς τέσσερις μεγάλους ζωγράφους Wang, τῆς ἐποχῆς Ts'ing, πὺν ἦταν κατ' ἐξοχὴν «ἀκαδημαϊκοί» ζωγράφοι. Στὰ τελευταῖα του χρόνια ζωγράφησε μὲ μεγάλη ἐλευθερία καὶ ἰδιαίτερη προσωπικότητα. Τότε μάλιστα εἶπε: «Εἶναι δύσκολο νὰ βρῆς τὸν δρόμο πρὸς τὴν ζωγραφικὴ, μᾶς ξεφεύγει ἀκριβῶς τὴν στιγμή πὺν νομίζουμε ὅτι τὸν βρήκαμε.»

216 40. Φθινοπωρινὸ τοπίο.

Χαλκογραφίες

Δυναστεία τῶν HAN

10 185 173	41. Προσωπικότης. 42. Δυὸ ἄλογα. 43. Βροχή.	158 184	52. Πουλιά. 53. Ἀκροβάτης με μπάλλες (λεπτομέρεια).
186 153 193 172	44. Χορὸς καὶ μουσική. 45. Σκηνὴ θεάτρου. 46. Χορὸς. 47. Πορτραῖτο.	176 169 208 207	54. Ταχυδακτυλουργός. 55. Γυναικόπαιδα. 56. Εσωτερικό. 57. Ἱππείας μεταξὺ δύο πύρ- γων.
183 18 190 115	48. Ἐλάφι. 49. Τίγρις. 50. Ἀετός. 51. Λεοπάρδαλις. (175)	213 192 195	58. Ἄλογο 59. Πομπὴ ἀμαξιῶν. 60. Ἄνδρας ὄρθιος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΣΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Hia 1989(;) - 1532(;) π. X.	T'ang 618 - 907.
Chang 1523(;) - 1028 π. X.	Πέντε δυναστεῖες 907 - 959.
Tcheou 1027 - 256 π. X.	Liao (Νότος) 907 - 1125.
Ts'in 221 - 207 π. X.	Song (Βορρᾶς) 960 - 1127.
Han 206 π. X. - 220 μ. X.	Song (Νότος) 1127 - 1276.
Τρία βασιλεία 220 - 265.	14. Yuan 1276 - 1368.
Tsin 265 - 420.	Ming 1368 - 1644.
Περίοδος χωρισμοῦ Βορρᾶ—	Ts'ing 1644 - 1912.
Νότου, 317-589.	Δημοκρατία, 1912
Souei 581 - 618.	

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Είλητάριο μήκους 3 μ. 47 εκ., σπουδαίο δείγμα της Κινέζικης τέχνης. Από τις σφραγίδες κι' άλλα στοιχεία αποδεικνύεται ότι ανήκει στην εποχή των Song, ίσως μάλιστα στην εποχή των T'ang. Παριστάνει μιὰ σειρά εικόνων ενός κειμένου του Tchang Houa (περί τὸ 300) σ' ἐννέα πίνακες. Είναι ζωγραφισμένο σὲ μετάξι, μὲ σκοῦρο κιτρινωπὸ χρώμα. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ βεβαιότητα, ἡ κομψότητα τῶν γραμμῶν κι' ἡ λιτότητα τοῦ χρώματος. (Ἐδῶ ἀναπαραστάθηκε τὸ πρῶτο μέρος τοῦ εἰληταρίου).

2. Είναι τὸ τελευταῖο μέρος τοῦ εἰληταρίου καὶ παριστάνει μιὰ κυρία τῆς Αὐλῆς ποὺ γράφει ἔμπρὸς σὲ δύο ἄλλες. Ἡ ὑπογραφή τοῦ καλλιτέχνη φαίνεται στὴν ἄκρη ἀριστερά. Είναι ὁ παλαιότερος Κινέζος τοπιογράφος.

3. Ἐγχρωμὴ χαλκογραφία. Κανένα ἀπὸ τὰ πρωτότυπα ἔργα τοῦ Wou δὲν σώθηκε. Μερικὲς χαλκογραφίες ποὺ οἱ ἀρχαῖοι Κινέζοι κριτικοὶ θεωροῦσαν σπουδαῖες, ἀποτελοῦν τὰ μόνον δείγματα τῆς τέχνης του. Τὸ φίδι κι' ἡ χελώνα εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ «μαύρου πολεμιστῆ», σύμβολο τοῦ Βορρά. Τὰ τέσσερα σημεῖα στὸ δεξιὸ μέρος πρέπει νὰ ἐσήμειναν: Ἔχει ζωγραφιστῆ ἀπὸ τὸν Wou Tai-Tse.

4. Τὸ εἰλητάριο αὐτὸ οἱ παλαιοὶ Κινέζοι κριτικοὶ τὸ ἀποδίδουν στὸν Yen Li Pen ἢ στὴν Σχολή του.

5. Ἐνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα ἔργα τοῦ Yen Li Pen. Παριστάνονται 13 αὐτοκράτορες, ποὺ εἶναι διαλεγμένοι μεταξὺ πολυαρίθμων Βασιλέων, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς δυναστείας τῶν Han τῆς Ἀνατολῆς (179-157 π.Χ.) μέχρι τὴν δυναστεία τῶν Souei (605-617 μ. Χ.) Τὸ πρόσωπο ποὺ παριστάνεται εἶναι τοῦ Tch' an Wen Tí, τοῦ πιὸ διακεκριμένου Βασιλιᾶ τῆς δυναστείας. Ὁ ζωγράφος ἐκφράζεται πρῶτα μὲ γραμμὲς καὶ μετὰ προσπαθεῖ ν' ἀναδείξῃ τὰ πρόσωπα, μὲ ἀπαλὸ κόκκινο χρώμα. Στὶς ἐνδυμασίες προσθέτει ἀκόμα διάφορα ἄλλα χρώματα μ' ἐπιτηδευμένη κομψότητα.

6. Ὁ πίνακας εἶναι πολλὰς φορὲς ἐπισκευασμένος. Ἡ καλλιτεχνικὴ του ἀξία πιστοποιεῖται ἀπὸ τὶς πολλὰς ἐπιγραφές, κυρίως δὲ ἀπὸ τοῦ Li-Feου-Tchou (937-971). Ἔχει ἐπίσης σφραγίδες τοῦ Tchang Yen Yuan, μεγάλου τεχνοκρίτη τῶν μέσων τοῦ 9ου αἰῶνα καὶ τοῦ Mi-Fei, ὀνομαστοῦ ζωγράφου.

7. Λεπτομέρεια τοῦ ἐνὸς μεγάλου πίνακα ποὺ ὑπῆρχε ἄλλοτε στὸ

Ἐθνικὸ μουσεῖο τοῦ Πεκίνου. Σ' αὐτὴ τὴν διακοσμητικὴ σύνθεση διακρίνεται μιὰ ἰδιαίτερη φροντίδα γιὰ τὸ χρῶμα, ποὺ ἀργότερα θὰ ἐπηρέασε βαθιὰ τὴν Ἰνδικὴ καὶ τὴν Περσικὴ τέχνη.

8. Πολύτιμο δείγμα τῆς Κινέζικης τέχνης τῆς ἐποχῆς τῶν T'ang. Αὐτὸ τὸ τμῆμα τῆς τοιχογραφίας βρίσκεται στὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου. Ἡ ζωγραφικὴ τῶν T'ang ἔχει ἰδιαίτερη σπουδαιότητα, γιατί δείχνει τὸν σύνδεσμο τῆς κυρίως κινεζικῆς παραδόσεως μὲ τὶς Ἰνδικὰ ἐπιδράσεις. Τότε οἱ Κινέζοι αὐτοκράτορες κατέκτησαν μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ συμπεριέλαβαν στὸ κράτος τὶς ὁάσεις τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Tarin. Σὲ πολλὰ ἀπ' αὐτὰς τὶς ὁάσεις βρίσκονται Βουδδικὰ σπήλαια. Τέτοια εἶναι καὶ τὰ σπήλαια τοῦ Qyzil, ποὺ διακοσμῶνται μὲ περίφημες τοιχογραφίες. Σ' αὐτὰ παρατηρεῖται μιὰ συνέχεια παλαιότερης τοπικῆς παράδοσης, ποὺ δείχνει ὅτι σ' αὐτὴ τὴ μακρινῇ γῆ ἀνθίσει ἕνας ἀπροσδόκητα καλλιεργημένος πολιτισμός.

9. Πολὺ ἐνδιαφέρον δείγμα τῆς Κινέζικης τέχνης, γιατί δείχνει τὶς διάφορες ἐπιδράσεις ποὺ ὑπέστη αὐτὴ τὴν ἐποχὴ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἰνδική, παρατηρεῖται καὶ Ἰνδο-Ἰρανικὴ ἐπίδραση.

10. Ἐνδιαφέρον δείγμα τῆς Κινέζικης τέχνης, ἀπὸ τὰ σπήλαια Touen Houan.

11. Εἶναι ζωγραφισμένο σὲ ὕφασμα κι' ἀνακαλύφθηκε στὰ σπήλαια Touen-Houan. Οἱ εἰκόνες αὐτὲς εἶναι ἀνωνύμου ζωγράφου κι' ἔχουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, γιατί ἡ ἐπίδραση τῆς τέχνης τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας ἦταν πολλαπλῆ.

12. Τ' ἄλλα αὐτὰ μὲ τοὺς ἵπποκόμους τοὺς εἶχαν σταλῆ ὡς φόρος στὸν αὐτοκράτορα τῆς Κίνας. Οἱ ὑπογραφὲς δείχνουν ὅτι ἔχουν ζωγραφιστῆ τὸ 1086-1087. Ἀξιοπρόσεκτη ἡ πολὺ σίγουρη τεχνικὴ τοῦ καλλιτέχνη.

13. Σελίδα λευκώματος σὲ μετάξι. Ἔχει τὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορα Ning Tsong, τῆς δυναστείας τῶν Yuan. Ὁ μικρὸς αὐτὸς πίνακας ξεχωρίζει γιὰ τὴν δύναμη καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ συγκέντρωση, πρᾶγμα δύσκολο γιὰ ἔργα τέτοιων διαστάσεων. Μὲ τὸ ἀριστοτεχνικὸ σχεδιάσμα τῶν μορφῶν ἀποδίδεται μιὰ λεπτότατη αἴσθησις τῆς χειμωνιάτικης ἀτμόσφαιρας μὲ ὁμίχλη.

14. Ἀνάμεσα στὶς ἐπιγραφὰς τοῦ εἰληταρίου αὐτοῦ ξεχωρίζουν ἀρκετὲς παλιῶν Κινέζων συλλεκτῶν.

15. Μεγάλος πίνακας. Πρὶν ἦταν στὴν περίφημη συλλογὴ Εὐμορφοπούλου, τοῦ γνωστοῦ ἑλληνα συλλέκτη, στὸ Λονδίνο ποὺ χάρισε μέρος τῆς συλλογῆς του στὸ Μουσεῖο Μπενάκη. Πέθανε τὸ 1940.

16. Σελίδα λευκώματος. Ὅλη ἡ ποίησις τοῦ τοπίου τῆς ἐποχῆς τῶν Song συγκεντρώνεται σ' αὐτὸν τὸν πίνακα, ποὺ εἶναι σχεδὸν μονόχρωμος.

17. Σελίδα λευκώματος σὲ σχῆμα βεντάλιας. Διακρίνονται ἀρκετὲς σφραγίδες διαφόρων συλλεκτῶν.

18. Λεπτομέρεια ενός ειληταρίου χωρισμένου σε τέσσερα μέρη. Παρατηρεί κανείς τυπικά στοιχεία της τέχνης των Song.

19. Σελίδα λευκόματος. 'Αξιοσημείωτη ή έλευθερία κι' ή ύποβλητική δύναμη των μικρών αυτών πινάκων της έποχής των Song.

20. Σελίδα λευκόματος. 'Η αίσθηση του χώρου δόθηκε με έλκυστικό τρόπο.

21. Σελίδα λευκόματος. 'Έχει την έπιγραφή «'Ο μέθυσος επιστρέφει από την άνοιξιάτικη γιορτή στο χωριό» και δύο σφραγίδες συλλεκτών. Χαρακτηριστική ή λεπτότητα, ή σταθερότητα και ή δύναμη του έργου.

22. Σελίδα λευκόματος. 'Ο γενικός τόνος των χρωμάτων είναι έξισου λεπτός κι' εύγενής όσο κι' ή σύνθεση.

23. Το δεξιό μέρος του πίνακος κατέχουν γράμματα έξαιρετικής κομψότητας. Το χρώμα κι' οί παπαγάλοι είναι ιδιαιτέρως προσεγμένα.

24. Παριστᾶ τὸν ἄγριο νάρκισσο πὸ οἱ Κινέζοι ὀνομάζουν «λουλούδι τῆς νεράιδας». Είναι από τους καλύτερους πίνακες τῆς Freer Gallery τῆς Washington.

25. 'Ο πίνακας αυτός, ἀριστούργημα σαφηνείας, είναι ἀντιπροσωπευτικός τῆς ζωγραφικῆς τῶν T'ch'an. 'Ο Liang K'ai είναι ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους καλλιτέχνες τῆς ἑποχῆς αὐτῆς.

26. Είναι ἀπὸ τοὺς καλύτερους πίνακες τῆς συλλογῆς τοῦ Victoria and Albert Museum, τοῦ Λονδίνου. Πολὺ λίγοι πίνακες τοῦ Jen Jen Fa διασώθηκαν μέχρι σήμερα.

27. Το ἔργο είναι ἀνώνυμο και ἔχει διαστάσεις 1,40 μ. X 1 μ., μέγεθος ἀσυνήθιστο γιὰ τὴν ἑποχή.

28. Σινική μελάνη σὲ χαρτί. Χαρακτηρίζεται γιὰ τὴν δύναμη τῶν γραμμῶν και τὴν κομψότητα τῆς σύνθεσης.

29. Σινική μελάνη σὲ χαρτί. 'Η ζωγράφος κ. Kouan ζωγράφιζε συνήθως μονόχρωμα, ἰδίως σπάνια λουλούδια και μπαμποῦ σὲ λεπτὲς συνθέσεις μ' έξαιρετικὴ χάρη.

30. Λεπτομέρεια ενός μεγάλου ειληταρίου. Φοβερὴ είναι ἡ αίσθηση τῆς καλλιγραφίας, χαρακτηριστικὸ τῆς ζωγραφικῆς στὴν ἑποχὴ τῶν Yuan.

31. Ζωγράφος ταοϊστής, πὸ εἰδικὰ ζωγραφίζει ὀμιχλώδη βουνά. (Taoïsme : Παρακμασμένη λαϊκὴ θρησκεία τοῦ Lao-Tsen). Παρατηρεῖται κι' ἔδῳ ἡ ἐπίδραση τῆς καλλιγραφίας στὴν Κινέζικη ζωγραφικὴ τῆς ἑποχῆς τῶν Yuan.

32. Το ἔργο ἀνήκει στὴν συλλογὴ τοῦ Sir Percival David, στὸ Λονδίνο. 'Η λευκότητα τῶν χρωμάτων, ἡ σταθερότητα τῶν γραμμῶν κι' ἡ ἀκρίβεια τοῦ σχήματος δείχνουν τὸ ταλέντο τοῦ καλλιτέχνη, πὸ συχνὰ προσπάθησαν νὰ τὸ μιμηθοῦν.

33. 'Ιδιότυπο δείγμα τῆς Κινέζικης ζωγραφικῆς. Οἱ καλλιτέχνες, πὸ ζωγραφίζουν τὰ πορτραῖτα αὐτὰ (πάντοτε ἀνώνυμα), ἔχουν μεγάλη

σιγουριά στο χέρι και αποδίδουν πιστά την ομοιότητα του προσώπου. Ο πίνακας αυτός είναι αριστούργημα στο είδος του.

34. Από τους καλύτερους πίνακες της ζωγραφικής των Ming. Μεγάλη σύνθεση, όπου ο καλλιτέχνης θέλησε ν' αποδώσει την χαρούμενη φύση του Νότου.

35. Ένας από τους καλύτερους πίνακες στο είδος του. Στην αρχή θα έπρεπε να ήταν κατά μήκος και να παριστᾶ τὸν καλόγηρο ολόκληρο. Τὸ μέρος πὸν διατηρήθηκε εἶναι πορτραῖτο σπανίας ἐσωτερικότητας.

36. Τὰ ἔργα τοῦ ζωγράφου αὐτοῦ εἶναι σπάνια καὶ περιζήτητα στὴν Κίνα. Τὸ πορτραῖτο, ζωγραφισμένο μὲ χάρη καὶ μὲ συγκρατημένους τόνους, δείχνει τὴν ιδιοφυΐα καὶ τὴν πρωτοτοπία τοῦ καλλιτέχνη.

37. Ἀνήκει σὲ μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες ἰδιωτικὲς συλλογὲς τῆς Κίνας. Ἐλεύθερο, καθόλου «ἀκαδημαϊκό», εἶναι σπάνιο δείγμα τῆς τέχνης Ts'ing, πὸν ἐπέδρασε πολὺ στὴν σύγχρονη Κινέζικη ζωγραφικὴ.

38. Προέρχεται ἀπὸ μιὰ περίφημη ἰδιωτικὴ Κινέζικη συλλογή, καὶ εἶναι αριστούργημα στοῦ είδος του. Ὁ ζωγράφος παρέστησε τὸ περίπτερο του. Ἡ ἔλλειψη χρωμάτων δὲν ἐπηρεάσει καθόλου τὴν ἀξία τοῦ πίνακα.

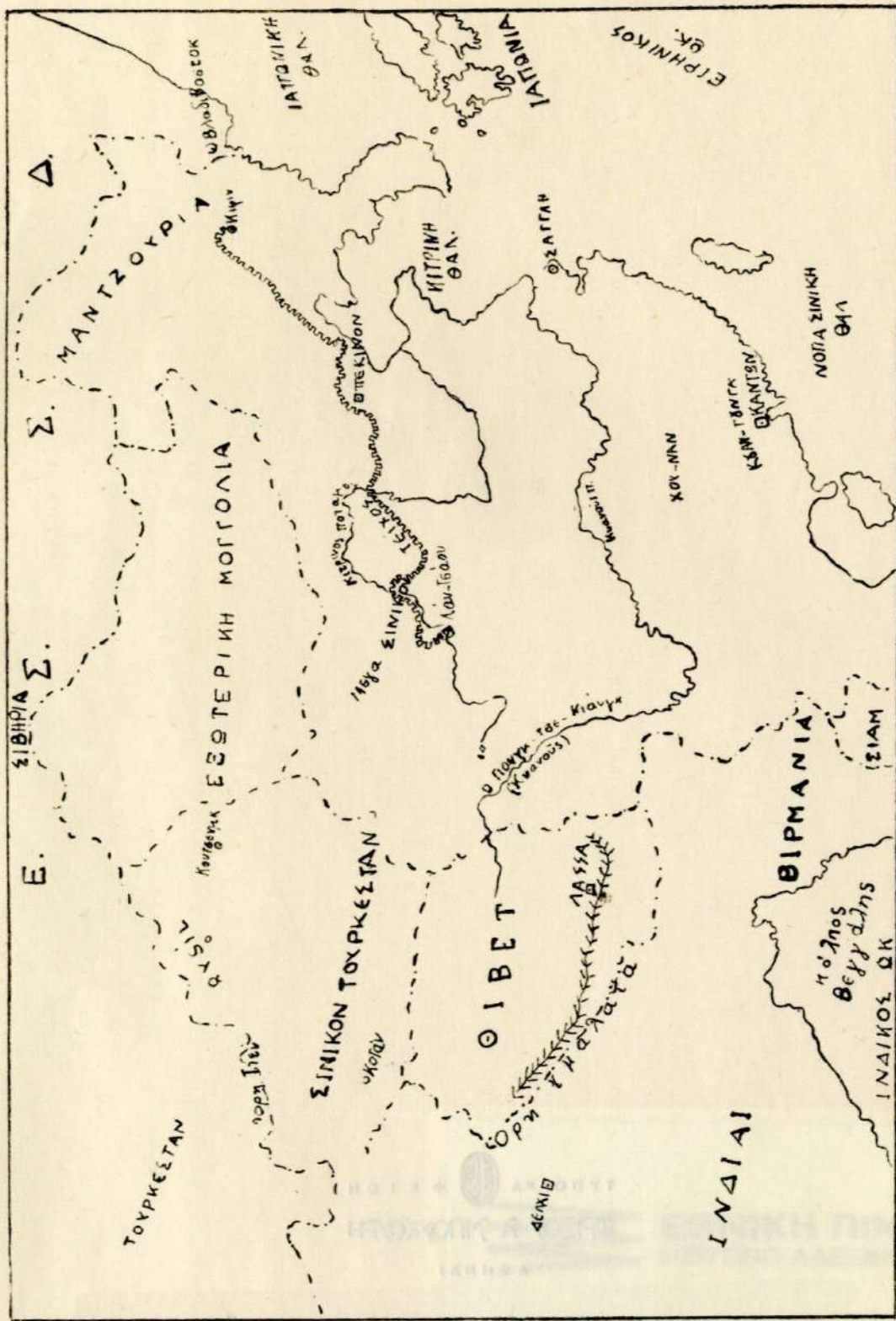
39. Ένα ἀπὸ τὰ ὠρσιότερα Κινέζικα τοπία τοῦ Musée Guimet.

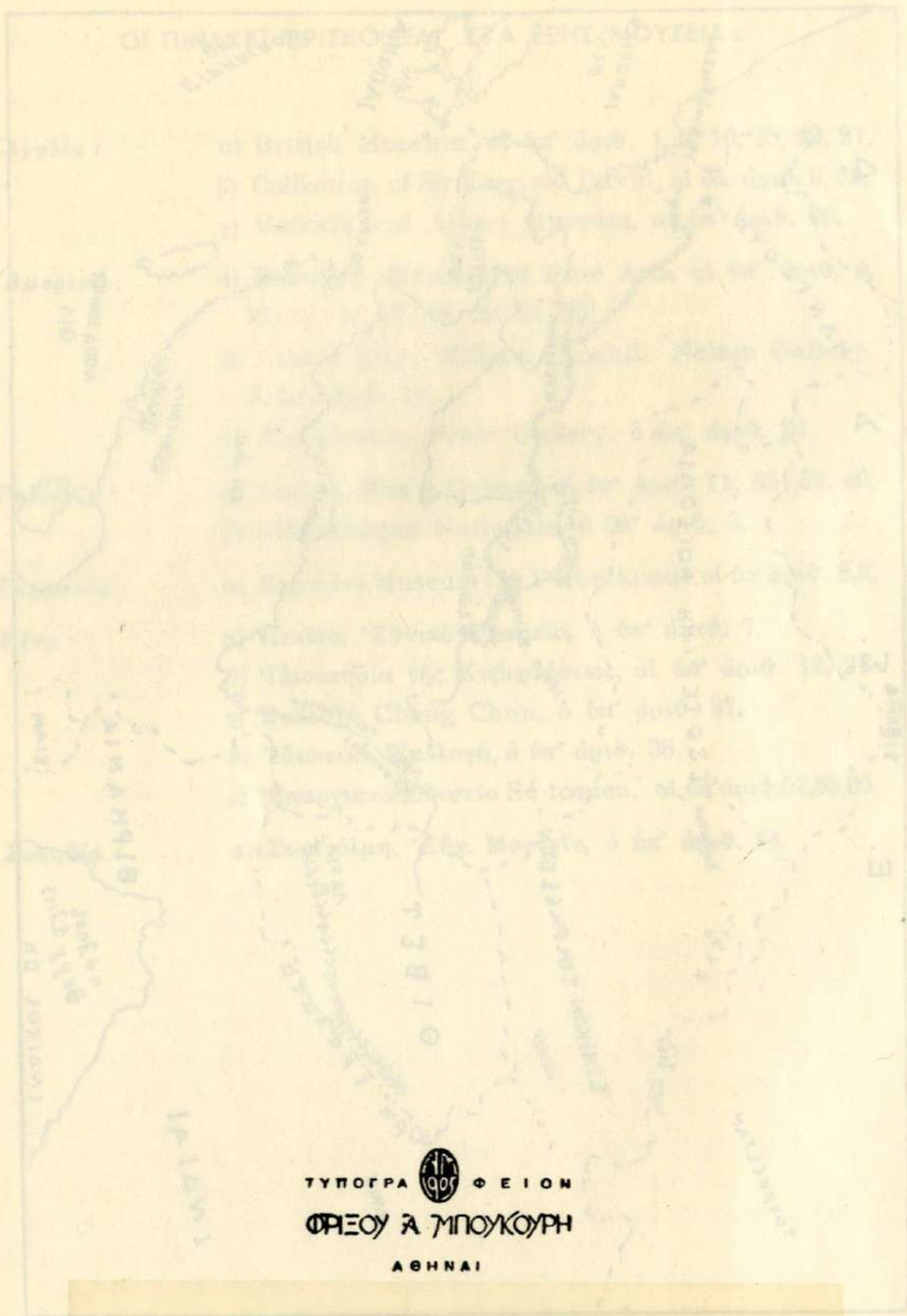
40. Ἀνήκει σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους καλλιτέχνες τῆς ἐποχῆς τῶν Ts'ing. Ὁ καλλιτέχνης συνεδύασε μὲ μεγάλη ἐλευθερία τὴν αἴσθηση τοῦ χώρου μ' ἓνα σχετικὸ ἰδεαλισμό.

ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΕΞΗΣ ΜΟΥΣΕΙΑ :

- Άγγλία :**
- α) British Museum, οί υπ' αριθ. 1, 2, 10, 15, 22, 27.
  - β) Collection of Sir Percival David, οί υπ. αριθ. 6, 32.
  - γ) Victoria and Albert Museum, οί υπ' αριθ. 26.
- Άμερική :**
- α) Βοστώνη, Museum of Fine Arts, οί υπ' αριθ. 4, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 23.
  - β) Cansas City, William Rochill Nelson Gallery, ό υπ' αριθ. 18.
  - γ) Washington, Freer Gallery, ό υπ' αριθ. 24.
- Γαλλία :**
- α) Παρίσι, Musée Cuimet, οί υπ' αριθ. 11, 35, 39, 40.
  - β) Bibliothèque Nationale, ό υπ' αριθ. 3.
- Γερμανία :**
- α) Βερολίνο, Museum für Völkerkunde, οί υπ. αριθ. 8,9.
- Κίνα :**
- α) Πεκίνο, Έθνικό Μουσείο, ό υπ' αριθ. 7.
  - β) Ίδιοκτησία τής Κυβερνήσεως, οί υπ' αριθ. 12, 28.
  - γ) Συλλογή Chang Chun, ό υπ' αριθ. 37.
  - δ) Ίδιωτική Συλλογή, ό υπ' αριθ. 38.
  - ε) Έπαρχιακό Μουσείο Sé-tcouen, οί υπ' αριθ. 57, 58, 95.
- Σουηδία :**
- α) Στοκχόλμη, Έθν. Μουσείο, ό υπ' αριθ. 34.

ΤΥΠΟΓΡΑ Φ Ε Ι Ο Ν
 ΟΡΕΟΥ & ΜΠΟΥΚΟΥΡΗ
 ΑΘΗΝΑΙ

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

036000011245

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

